

Arbeidsmarkt huisartsenzorg regio Zuidoost Brabant, 2019/2020

De arbeidsmarkt van de Nederlandse huisartsenzorg staat onder druk. Maar wat zijn daarin de regionale verschillen? Het Nivel geeft inzicht in de arbeidsmarkt van de huisartsenzorg per Arbeidsmarkt Zorg en Welzijn (AZW-)regio, in een serie van in totaal 28 factsheets (één voor elke AWZ-regio). Elke regio kan op basis hiervan een eigen strategisch arbeidsmarktbeleid ontwikkelen, met als uiteindelijk doel om met elkaar de balans op de arbeidsmarkt van de huisartsenzorg te verbeteren.

De factsheets geven per regio een actueel beeld van:

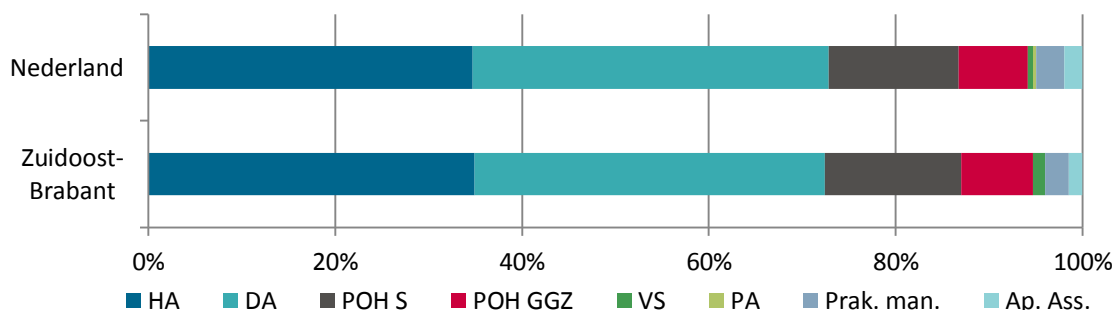
1. Capaciteit aan personeel in de huisartsenpraktijk (en daarmee het aanbod aan huisartsenzorg)
2. Opleidingscapaciteit in de huisartsenpraktijk
3. Vacatures en verwachte tekorten in de huisartsenpraktijk
4. Drukke in de huisartsenpraktijk
5. Oplossingsrichtingen en -maatregelen voor in de huisartsenpraktijk

Ten slotte geven we per regio een samenvatting.

1. Functies en capaciteit in de huisartsenpraktijk

In de regio Zuidoost Brabant was in 2019/2020 in een gemiddelde huisartsenpraktijk 6,4 fte (fulltime equivalent) in de dagzorg werkzaam. Huisartsen (35%) en doktersassistenten (37%) hadden hierin het grootste aandeel. Het overige aandeel werd geleverd door ondersteunend personeel, zoals de praktijkondersteuner somatiek (POH S¹) (15%), de praktijkondersteuner geestelijke gezondheidszorg (POH GGZ²) (8%) en de praktijkmanager (3%). Zuidoost Brabant verschilde qua personeelssamenstelling nauwelijks van de gemiddelde Nederlandse huisartsenpraktijk (zie figuur 1).

Figuur 1 Verdeling van de capaciteit in de huisartspraktijk (in fte) in 2019/2020, naar functie

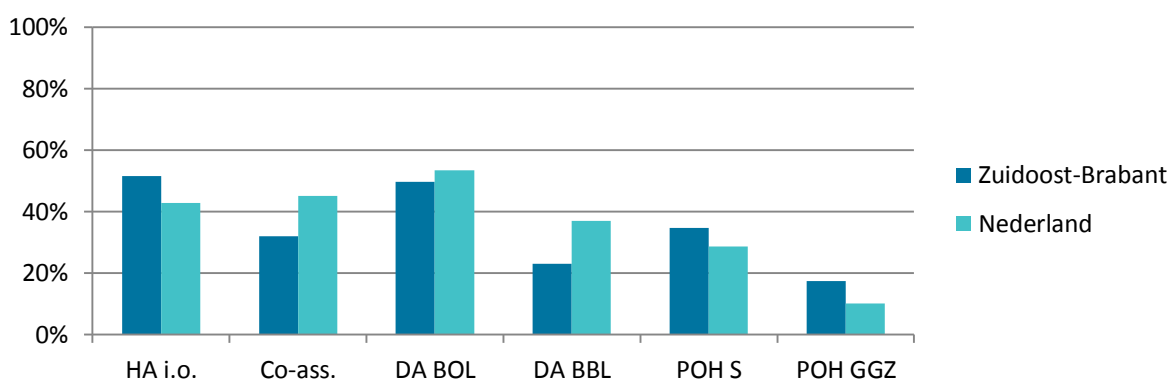
¹ In de vragenlijst uitgevraagd als: "POH- (somatiek / ouderenzorg / jeugd) / Praktijkverpleegkundige".

² In de vragenlijst uitgevraagd als: "POH-GGZ / SPV /Praktijkverpleegkundige GGZ / GGZ-medewerker".

2. Opleidingscapaciteit in de huisartsenpraktijk

In 2019/2020 had 52% van de praktijken in de regio Zuidoost Brabant een opleidingsplaats voor de functie van huisarts, 50% voor de functie van doktersassistent (beroepsopleidende leerweg, BOL) en 23% voor doktersassistent BBL (beroepsbegeleidende leerweg). 32% had een opleidingsplaats voor co-assistenten en 35% voor de POH S. Een kleiner aantal praktijken gaf aan een opleidingsplaats te hebben voor de POH GGZ (18%). Zuidoost Brabant verschilt hierin enigszins ten opzichte van de gemiddelde Nederlandse huisartsenpraktijk. Voor doktersassistenten en co-assistenten waren minder opleidingsplaatsen, voor de overige functies juist meer (zie figuur 2).

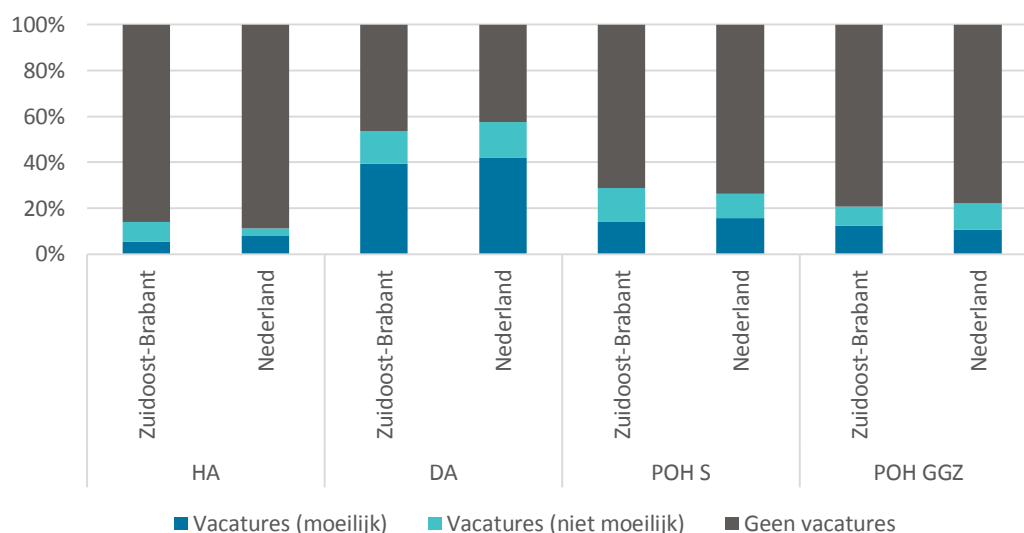
Figuur 2 Percentage huisartsenpraktijken dat opleidingsplaatsen had in 2019/2020, naar functie

3. Vacatures en verwachte tekorten in de huisartsenpraktijk

Een eerste indicator voor knelpunten op de arbeidsmarkt is het percentage praktijken dat in het afgelopen jaar vacatures had, en het percentage dat aangaf dat deze moeilijk vervulbaar waren. Beide staan gecombineerd in figuur 3. In Zuidoost Brabant was het percentage praktijken dat een moeilijk vervulbare vacature had voor alle functies vergelijkbaar met gemiddeld in Nederland.

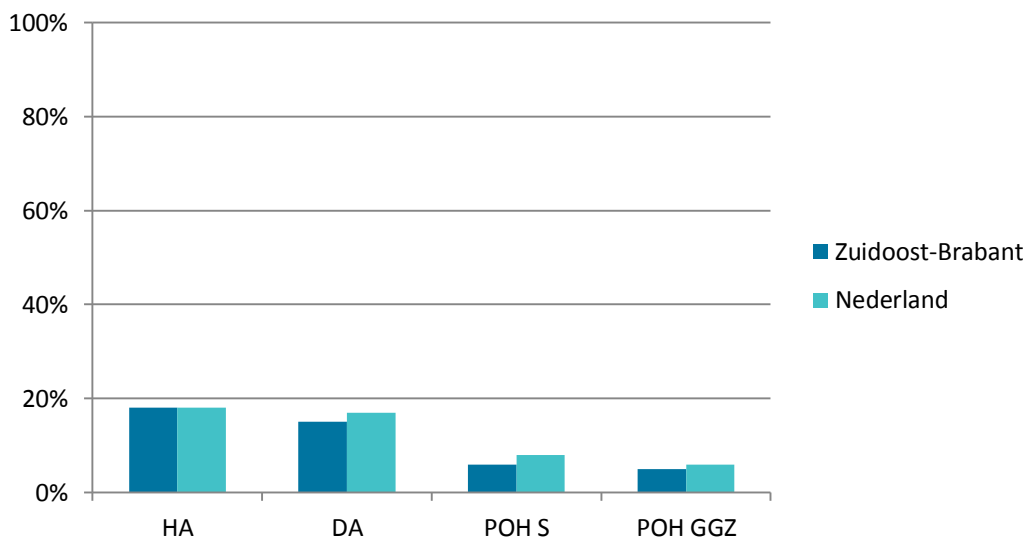
*Figuur 3 Percentages huisartsenpraktijken dat in het afgelopen jaar 2019/2020, van onder naar boven, (1) vacatures had die moeilijk te vervullen waren, (2) vacatures had die niet moeilijk te vervullen waren, en (3) geen vacatures had, naar functie**

* Bij huisarts (HA) gaat het om de zelfstandig gevestigde huisarts, niet de HIDHA's of waarnemende huisartsen die in de praktijk werkzaam kunnen zijn.

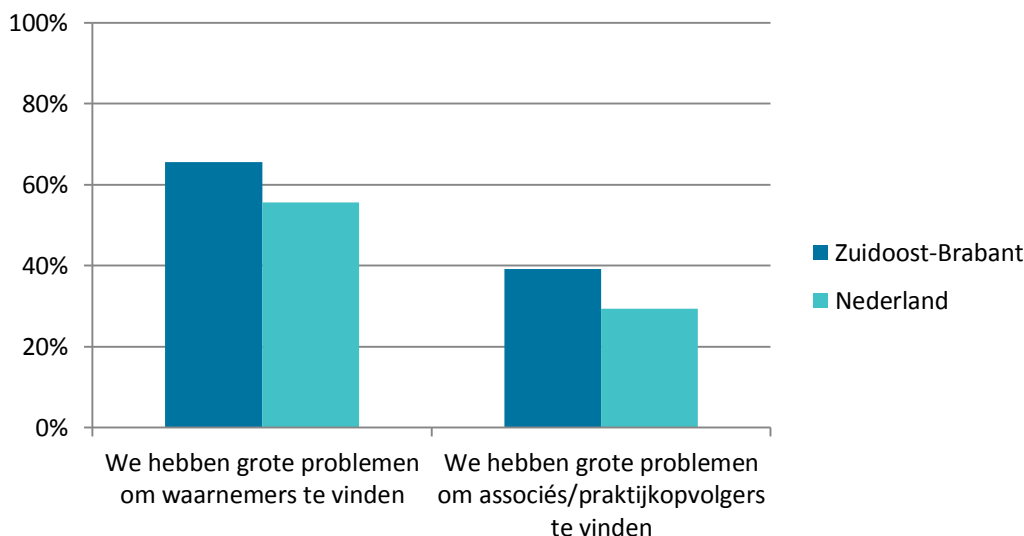
Een tweede indicator is het percentage praktijken dat het komende jaar een groot tekort verwachtte. Voor 2019/2020 is in Zuidoost Brabant te zien dat dit verschilde per functie (zie figuur 4). Het vaakst werd een groot tekort verwacht voor de functie doktersassistent. Voor de POH GGZ is het verwachte tekort het laagst. Dit geldt zowel voor Zuidoost-Brabant als voor Nederland gemiddeld.

Figuur 4 Percentage huisartsenpraktijken dat in 2019/2020 de komende 12 maanden een groot tekort verwachtte, naar functie

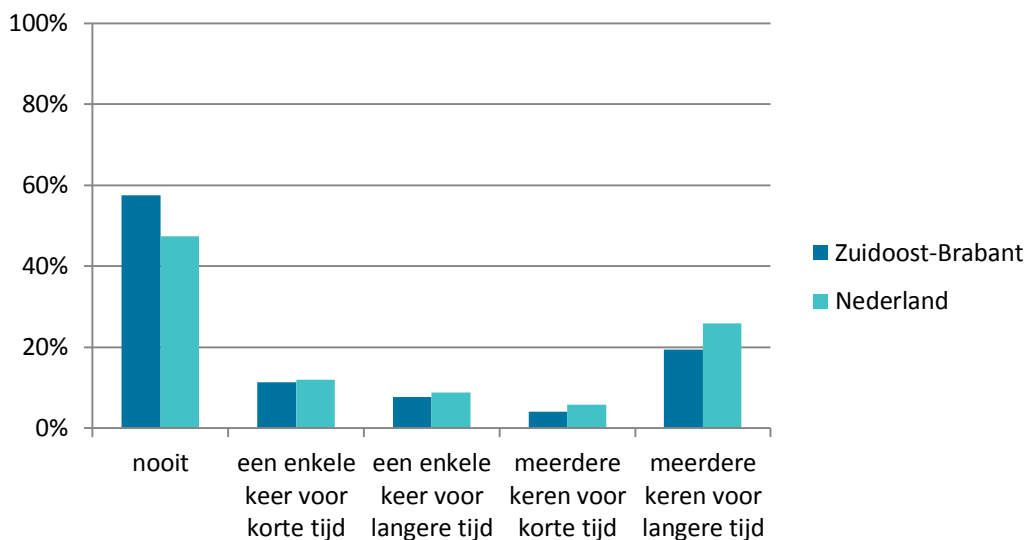
Een specifieke indicator vormen de problemen die praktijken ondervonden bij het vinden van waarnemers dan wel associés of praktijkopvolgers. In 2019/2020 gaf respectievelijk 66% en 39% van de praktijken in de regio Zuidoost Brabant aan hiermee grote problemen te hebben. Beide percentages waren in Zuidoost Brabant wat hoger dan gemiddeld in Nederland.

Figuur 5 Percentage huisartsenpraktijken dat aangaf grote problemen te hebben om associés/praktijkopvolgers te vinden en percentage huisartsenpraktijken dat aangaf grote problemen te hebben om waarnemers te vinden

Als gevolg van personeelskrapte kan het voorkomen dat praktijken tijdelijk geen patiënten aannemen. In de regio Zuidoost Brabant kwamen deze ‘patiëntenstops’ vanwege een tekort aan capaciteit in de afgelopen vijf jaar iets minder vaak voor dan bij de gemiddelde Nederlandse huisartsenpraktijk (figuur 6).

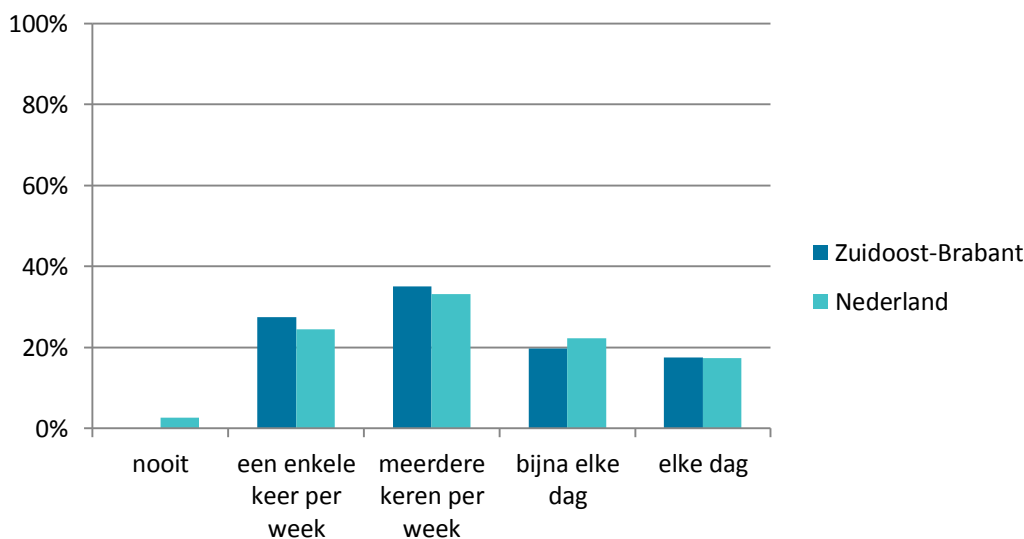
Figuur 6 Frequentie en duur waarmee in de afgelopen vijf jaar tijdelijk geen nieuwe patiënten konden worden aangenomen vanwege een tekort aan capaciteit

4. Drukke en werklast in de huisartsenpraktijk

Drukke en werklast in de huisartsenpraktijk kan tot gevolg hebben dat het spreekuur uitloopt. In de praktijkenquête is gevraagd hoe vaak dit het geval was, per week en/of per dag. De situatie in de regio Zuidoost Brabant was in 2019/2020 vergelijkbaar met de gemiddelde Nederlandse praktijk (zie figuur 7). Dat het spreekuur door te hoge werkdruk uitliep kwam in alle praktijken voor, in veel praktijken meerdere keren per week of (bijna) elke dag.

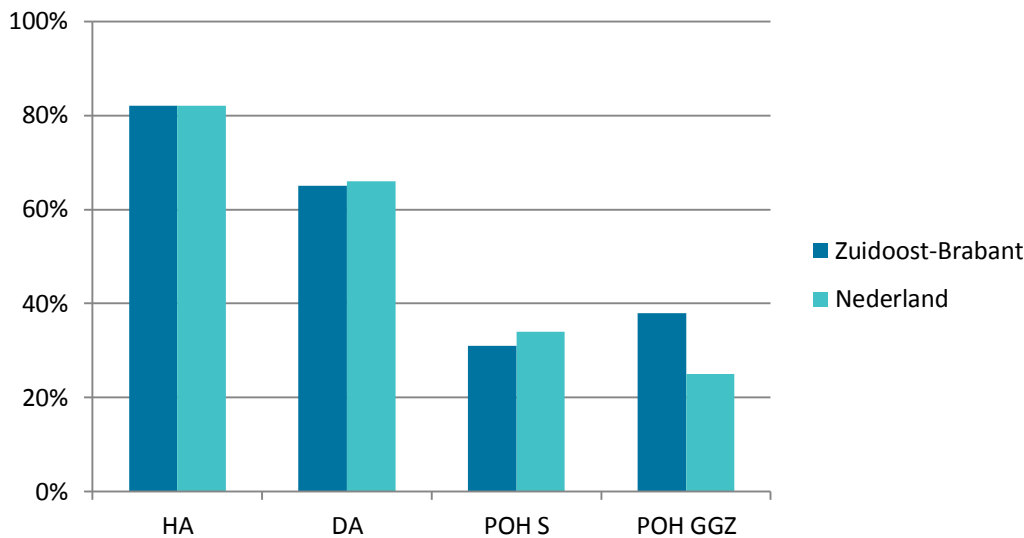
Figuur 7 Frequentie waarmee het spreekuur uitliep door grote drukte/hoge werklast

De ervaren werkdruk in de huisartsenpraktijk is in 2019/2020 ook rechtstreeks uitgevraagd. Op een 3-puntsschaal (lage/gemiddeld/hoge werkdruk) en per functie gaf 82% van de praktijken in Zuidoost Brabant aan een hoge werkdruk te ervaren onder huisartsen, evenveel als landelijk. Bij

doktersassistenten was dat het geval voor 65% van de praktijken in de regio Zuidoost Brabant. Dit is vergelijkbaar met gemiddelde praktijken in Nederland. Voor de POH GGZ ervaarde 38% van de praktijken in Zuidoost-Brabant een hoge werkdruk, dit is opvallend hoger dan gemiddeld in Nederland (zie figuur 8).

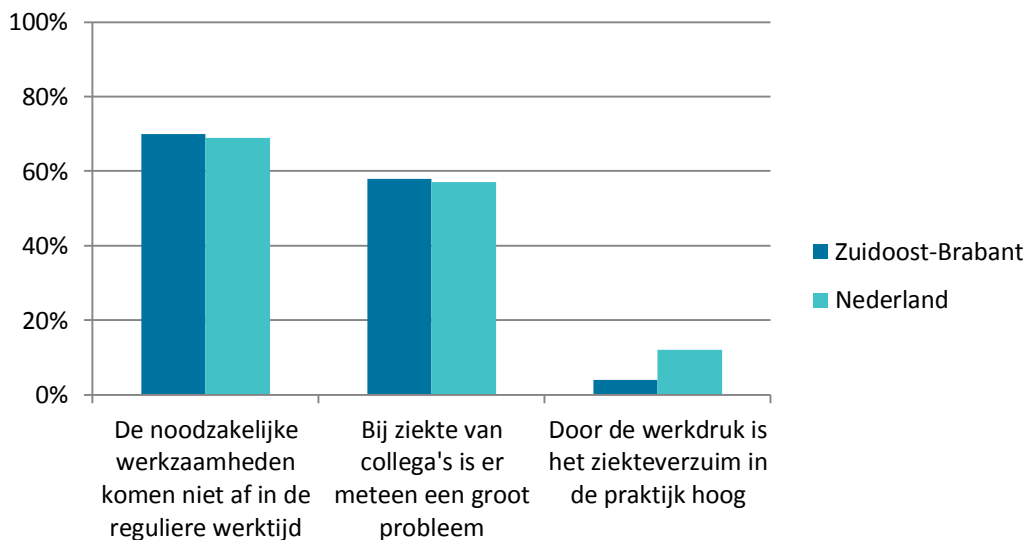
*Figuur 8 Percentage praktijken dat aangaf een hoge werkdruk te ervaren, per functie**

* Bij huisarts (HA) gaat het om de zelfstandig gevestigde huisarts, niet de HIDHA's of waarnemende huisartsen die in de praktijk werkzaam kunnen zijn.

Een laatste indicator voor de ervaren werkdruk vormen de drie stellingen in figuur 9. In 2019/2020 was een meerderheid van de praktijken in de regio Zuidoost Brabant het eens met de stelling dat de noodzakelijke werkzaamheden niet in de reguliere werktijd afkomen (79%), en dat bij ziekte van een collega meteen een groot probleem ontstaat (62%). Minder praktijken gaven aan dat door de werkdruk het ziekteverzuim hoog is. Praktijken in Zuidoost Brabant beantwoordden deze stellingen op de laatste stelling na vergelijkbaar met de gemiddelde Nederlandse praktijk.

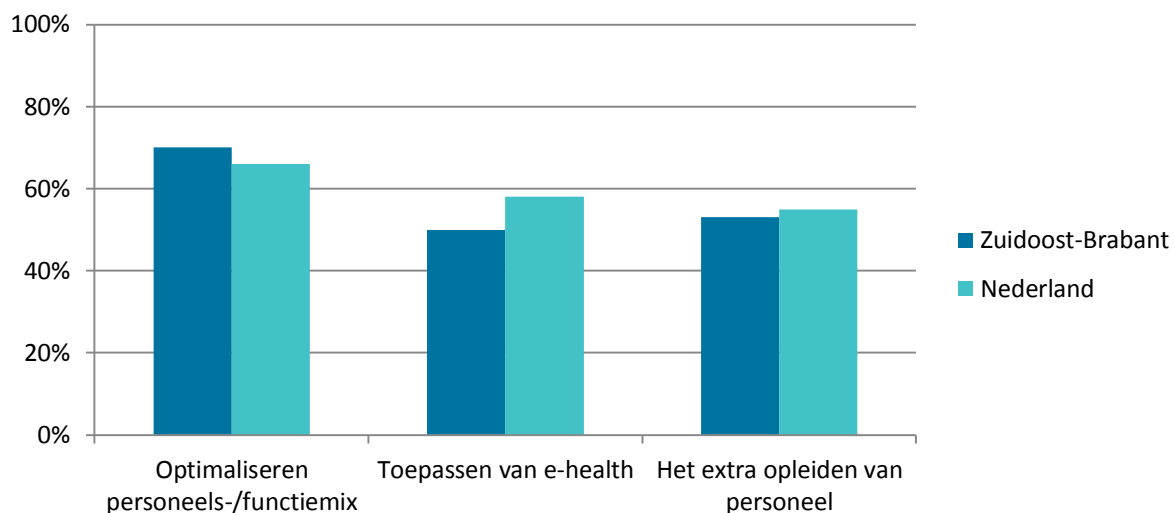
Figuur 9 Percentage huisartsenpraktijken dat het eens is met drie werklast-stellingen

5. Maatregelen die huisartsenpraktijken nemen

Gegeven de voorgaande knelpunten op de arbeidsmarkt en drukte in de praktijk, treffen huisartsenpraktijken in de regio Zuidoost Brabant verschillende maatregelen om zich op (verdere) capaciteitsproblemen voor te bereiden. In 2019/2020 namen de meeste praktijken in Nederland drie typen maatregelen: het optimaliseren van de personeels-/functiemix, het toepassen van e-health en extra opleiden van personeel. Het percentage praktijken in Zuidoost Brabant dat aangeeft e-health als oplossingsrichting in te zetten, was lager dan gemiddeld in Nederland.

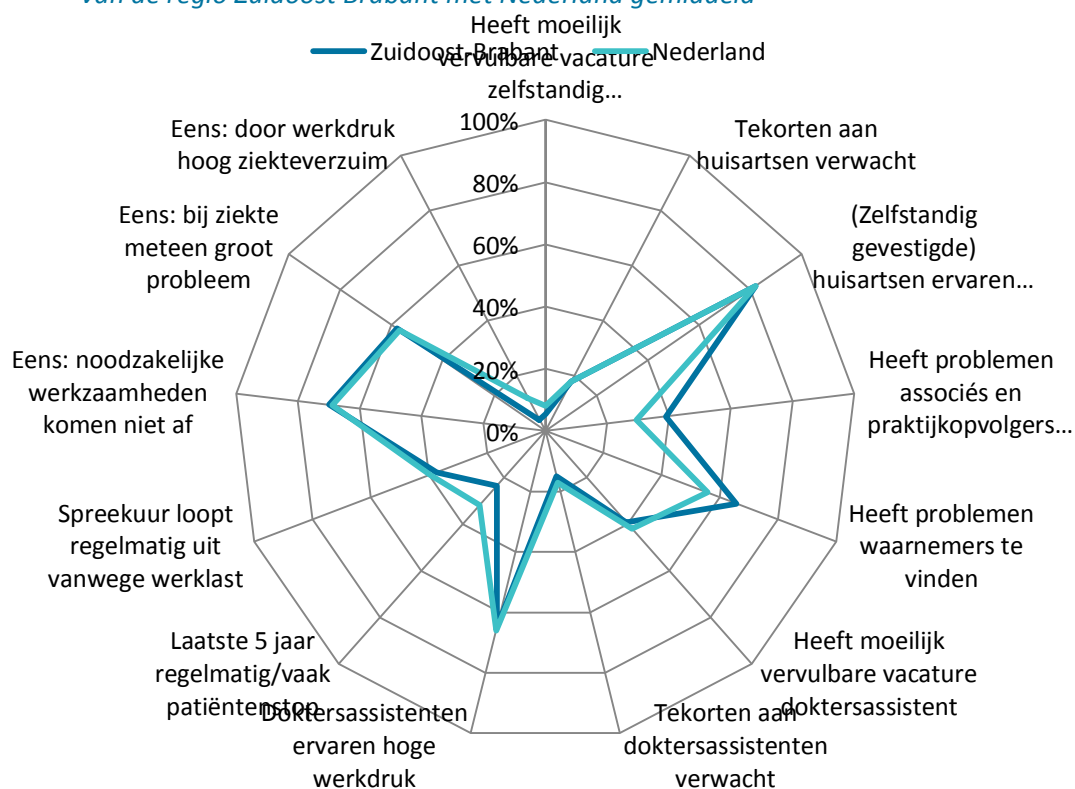
Figuur 10 Percentage huisartsenpraktijken dat voor de drie landelijk meest genomen maatregelen aangaf deze toe te passen ter voorbereiding op de toekomstige personeelsbehoefte

6. Samenvatting en conclusie

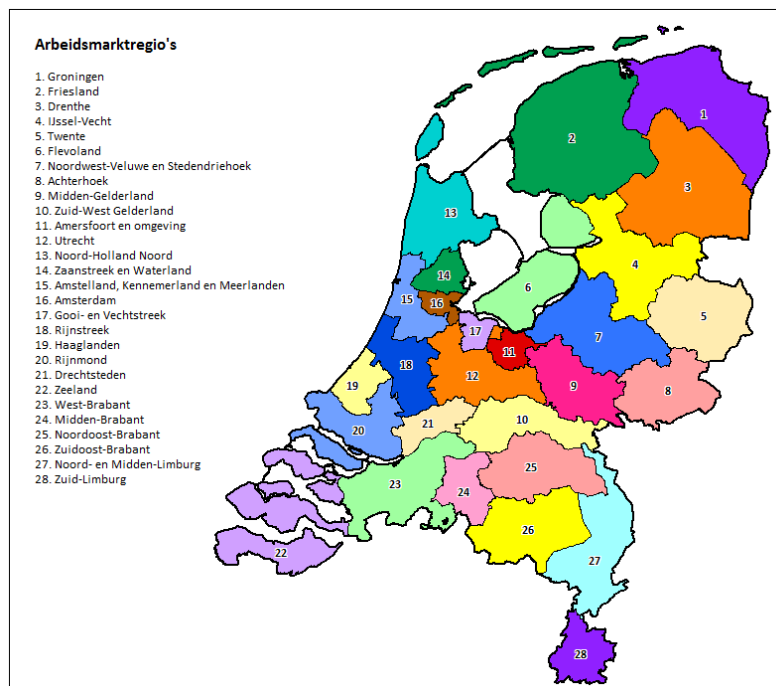
Vatten we de scores op 13 knelpunt- en drukte-indicatoren uit hoofdstuk 3 en 4 voor de regio Zuidoost Brabant samen, en vergelijken we deze met het landelijke gemiddelde, dan laat figuur 11 zien hoe voor de regio het *overall*-beeld eruit ziet. Op een aantal indicatoren scoorden de praktijken in Zuidoost Brabant in 2019/2020 hetzelfde als landelijk gemiddeld. Wel werd in de regio Zuidoost Brabant relatief vaker aangegeven dat het lastig was om associés, praktijkopvolgers en waarnemers te vinden. Op twee indicatoren verschillen praktijken in de regio Zuidoost Brabant in positieve zin, namelijk dat zij minder vaak aangaven in de afgelopen vijf jaar geen patiënten konden aannemen door krapte en dat er door werkdruk een hoog ziekteverzuim was.

Figuur 11 Percentage huisartsenpraktijken dat in 2019/2020 aangaf met 13 verschillende arbeidsmarktknelpunten en drukte-indicatoren te maken te hebben; overall vergelijking van de regio Zuidoost Brabant met Nederland gemiddeld

Over het onderzoeksproject

De serie factsheets over de arbeidsmarkt van de huisartsenzorg per regio in 2019/2020 is gebaseerd op de gewogen resultaten van een webenquête die tussen juli 2019 en februari 2020 onder alle huisartspraktijken in Nederland is uitgezet (bijna 5.000 praktijken), verdeeld over de 28 AZW-regio's die Nederland telt. Bijna een derde van de praktijken (n=1.430), wat overeenkomt met 29% heeft deze ingevuld. De respons in de regio Zuidoost Brabant was 29% (n=63). De serie bestaat uit 28 aparte factsheets, één voor elke AZW-regio in Nederland. In de factsheet zijn telkens de cijfers met betrekking tot de AZW-regio gepresenteerd naast de landelijke cijfers.

Meer weten

U vindt deze publicatie en alle andere Nivel-publicaties op www.nivel.nl/publicaties.

Voor meer informatie over de Beroepenregistraties van het Nivel, ga naar: [Beroepenregistraties in de Gezondheidszorg](#) of e-mail naar balanshazorg@nivel.nl.

Meer informatie en factsheets over huisartsenzorg per regio

- Batenburg, R., Bosmans, M., Versteeg, S., Vis, E., Asten, B. van, Vandermeulen L., Kruis, L. van der. Balans in vraag en aanbod huisartsenzorg. Utrecht: Nivel, Prismant, 2018.
- Bosmans, M., Batenburg, R., Keuper, J. Een strategische arbeidsmarktverkenning van de huisartsenzorg in Oost-Nederland. Resultaten van de praktijkenquête 2019 en lokale vraag-aanbod prognoses. Utrecht: Nivel, 2020.

Titelgegevens van deze publicatie

De gegevens uit deze publicatie mogen met de volgende bronvermelding worden gebruikt:

Vis, E., Bosmans, M., Keuper, J., Batenburg, R. Arbeidsmarkt huisartsenzorg regio Zuidoost Brabant, 2019/2020. Utrecht: Nivel, 2020.

Deze factsheet is mogelijk gemaakt en ondersteund door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de Landelijke Huisartsen Vereniging (LHV).